

Epilepsie in het dagelijks leven co morbiditeit, zorgen en mogelijkheden

Anne Jeen, ervaringsdeskundige, mindfulness coach
Annette Hospes, verpleegkundig specialist

co morbiditeit en epilepsie

- incidentie*: 45 mensen per 100.00 inwoners
- prevalentie*: 5.8 per 1000 (84.000 mensen met een actieve epilepsie in NL) [Ngugi et al., 2010](#)

*in hoogontwikkelde landen

co morbiditeit:

- oorzaak
- gevolg

aanvallen als gevolg een andere aandoening

	Nieuwe niet-geprovoceerde aanvallen na een aanval	
etiologie	acuut symptomatisch	laat symptomatisch
CVA	33%	72%
trauma	13%	47%
infectie	17%	64%
totaal	19%	65%

- Tabel: de kans op epilepsie na een acuut en laat symptomatische aanval (Hesdorfer et al 2009)
- Ongeveer 10% van de bevolking maakt eenmaal of vaker een aanval door wanneer eenmalige aanvallen, acuut symptomatische aanvallen, febrile insulten en epilepsie allemaal worden meegeteld (Annegers et al 1995).

aandoening als gevolg van de epilepsie

- somatisch (migraine, hypertensie, diabetes, obesitas, osteoporose)
- psychiatrisch (depressie, angst, psychose en suïcide)
- neuropsychologisch (geheugen, ADHD, autisme)

na theorie nu de impact en ervaringen

en dan heb je opeens epilepsie...

- aanvallen met gedragsuitingen of verwondingen
- stigma
- invloed op relatie en gezin

maar ook

- werk (ontslag)
- risico op overlijden (SUDEP, verdrinken)
- hoge kosten (chroniciteit of SEH)
- rijden
- geheugen
- impact op QoL
- Lifestyle

* Practice guideline SUDEP 2017; van der Lende, 2017

- <https://www.ilae.org/>
- <https://www.ilae.org/education/videos/brainstorm-documentary>
- <https://www.epilepsie.nl/webwinkel>

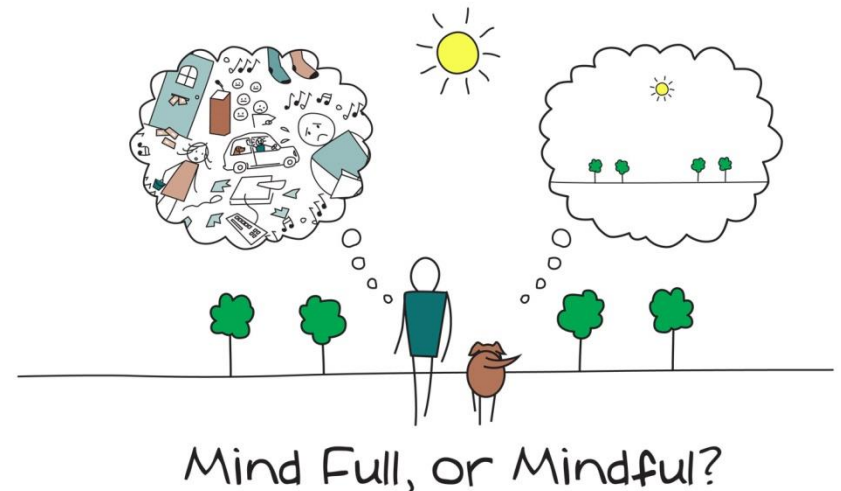
Mindfulness

Live in the Flow – Anne Jeen

Mindfulness

- Bewust aanwezig zijn in het moment
  - Opmerken dat wat er is
  - Zonder iets te veranderen
- Voorbeeld: epilepsie activiteit

Jon Kabat-Zinn

- Scientist Jon Kabat-Zinn
- Medical Center - University of Massachusetts (1979)
- Stress Reduction Clinic
  - Mensen met (chronische) ziektes, pijn, angst, depressiviteit
  - Mindfulness en hatha yoga

“Mindfulness is awareness that arises through paying attention, on purpose, in the present moment, non-judgementally”

Jon Kabat-Zinn

Mindfulness

- Metafoor: rugzak
- Neem het met je mee

Doe-modus VS. Zijn-modus

- Gaande van het ene naar het andere moment
- Gisteren, morgen maar... NU

- Aanwezig zijn
  - Realiteit (epilepsie)
  - EN: mooie momenten

Zijn-modus

- Meditatie
  - Opmerken wat er is; zonder oordeel
  - Aandacht geven aan dat wat er is
- OOK:
  - Beweging
  - Muziek
  - En meer...
- Balans!

Mindfulness onderzoek

(PI Research)

- Psychische klachten → afname angst- en depressieklachten
- Positieve effecten →
  - Aandacht geven aan dat wat er is
  - Chronische psychotische klachten
  - Chronische aandoeningen
  - Chronische pijn (rugpijn)
  - Kankerpatiënten

Balans

- Geest en lichaam
- Mindfulness
- Yoga
- Kracht en vertrouwen in het lichaam

Waarom?

- Aanwezig zijn: niets meer en niets minder
- Helder zijn
- Zelfvertrouwen
- Terug in je lichaam
- Opmerken wat je nodig hebt →
  - Doorgaan met het leven!
  - Genieten van alles wat er wel is!

Korte bodyscan

- 10 minuten
- Inquiry
- Conclusie
  - Doel is niet om te ontspannen
  - Tool: opmerken wat er is op hét moment
- Epilepsie
  - Niet constant